Władysław Bujwid

Propozycja pod rozwagę

Nasilają się w Polsce przejawy niezadowolenia społecznego w postaci organizowanych protestów oraz licznych wypowiedzi i publikacji krytykujących obecny system oraz stosowane rozwiązania problemów społecznych i gospodarczych. Wielu wyborców pyta, co lewica proponuje w zamian za krytykowany neoliberalizm? Niestety, do tej pory lewica nie sformułowała swoich propozycji zmian systemu.

Kongres Polskiej Lewicy, w uchwalonej Rezolucji, określił wartości, z którymi utożsamia się lewica, sformułował postulaty programowe i stwierdził konieczność zmiany niesprawiedliwej polityki społeczno-gospodarczej. Można to potraktować, jako pierwszy krok do opracowania programu działań lewicy. Brakuje jednak w mediach lewicowych wizji systemu, w którym będzie możliwe realizowanie polityki społeczno-gospodarczej zgodnej z postulatami lewicy i który będzie lewicową alternatywą neoliberalizmu.

Sugeruję, że wdrożenie w Polsce Społecznej Gospodarki Rynkowej, opartej na społecznych organizacjach gospodarczych, zapewni pomyślną realizację postulatów programowych Kongresu Polskiej Lewicy i może być alternatywną dla gospodarki neoliberalnej. Według art. 20 Konstytucji RP z 1997 r.: Społeczna Gospodarka Rynkowa stanowi podstawę ustroju gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej. Postanowienie to może ułatwić jej wprowadzenie i zakwestionowanie gospodarki neoliberalnej, jako niezgodnej z konstytucją.

W toku społecznej debaty powinna być rozwinięta i sformułowana wizja lewicowej, polskiej społecznej gospodarki rynkowej, która ukształtuje stosunki wzajemne pracowników, właścicieli, władzy i konsumentów w sposób zmierzający do ich twórczej współpracy dla dobra całego społeczeństwa i do unikania wyniszczających walk między sobą. Wizję taką zaproponowałem w opracowaniu Polityka społeczna i gospodarcza lewicy. Ruch Odrodzenia Gospodarczego im. E. Gierka opublikował je na swojej stronie internetowej, w kolumnie: Instytut Badań nad Społeczną Gospodarką Rynkową. Jest ono dostępne pod adresem: http://www.rog.com.pl/polspolgosp.htm .

Polityka proponowana lewicy uwzględnia istotne zmiany systemowe, które syntetycznie przedstawiam poniżej.

1. Sformułowanie syntetycznego celu lewicy:

Wspólna Polska, życzliwa, bezpieczna i sprawiedliwa, dla wszystkich obywateli polskich. Ciągle przez nich doskonalona i rozwijana, w obszarach ich działania, w celu zapewnienia wszystkim obywatelom polskim możliwości pozyskania środków, potrzebnych im do życia i rozwoju.

2. Powołanie społecznego zespołu planowania społeczno gospodarczego, złożonego z kompetentnych przedstawicieli, delegowanych w tym celu przez organizacje lewicowe, zdolnego do planowania, koordynacji i nadzoru odpowiednich, spójnych przedsięwzięć, niezbędnych do kierowania rozwojem społeczno gospodarczym. Po wejściu lewicy do rządu, zespół ten mógłby być przekształcony w organ działający przy Radzie Ministrów i dodatkowo, wykorzystać doświadczenia Komisji Planowania przy Radzie Ministrów, działającej w Polskiej Rzeczpospolitej Ludowej.

Podobne rozwiązanie stosuje Chińska Republika Ludowa z pozytywnymi efektami.
Zespół taki powinien opracować, a po wejściu lewicy do władzy, pomóc pokierować realizacją wielkiego programu rozwoju społeczno gospodarczego, podobnego do zrealizowanego w latach 1970-tych, wspartego dotacjami z Unii Europejskiej zamiast kredytami zagranicznymi.
Korzystając z doświadczeń wcześniejszych, można uniknąć wielu błędów i skorzystać z pozytywnych rozwiązań.
Taki program powinien zapewnić:
a) Realizację postulatów programowych Kongresu Lewicy.
b) Miejsca pracy dla bezrobotnych, absolwentów i emigrantów pragnących wrócić do Polski.
c) Samodzielne mieszkanie dla każdej rodziny.
d) Ciągłe rozwijanie oraz doskonalenie gospodarki, w celu coraz lepszego zaspokajania potrzeb społecznych oraz likwidacji nędzy.
e) Sprawiedliwy podział dóbr. To znaczy, stosowanie takich sposobów przekazywania dóbr i pracy, które większość społeczeństwa uzna za sprawiedliwe.
Jestem przekonany, że większość Polaków zaakceptuje i będzie gotowa poprzeć czynnie taki program rozwoju, dający nadzieję znacznej poprawy warunków społeczno gospodarczych.

3. Zapewnienie sprawiedliwego udziału wszystkich pracowników, w tym kierownictw, w zysku organizacji gospodarczych, skutecznie zachęcając ich tym do twórczego współdziałania w poprawie efektywności i konkurencyjności organizacji działających na rynku, a także do inicjowania oraz współdziałania w rozwijaniu i doskonaleniu działania organizacji oraz wytwarzanych przez nią dóbr, zgodnie z potrzebami społecznymi.
Rozwiązanie takie zlikwiduje wyzysk i będzie sprzyjać solidarności i twórczej współpracy wszystkich stron wytwarzających zysk organizacji i uczestniczących w jego podziale, to znaczy: pracowników, właścicieli i władzy.

4. Tworzenie społecznych organizacji gospodarczych, przez powoływanie w nich kierownictw o możliwie najwyższych kwalifikacjach i etyce, po ich akceptacji przez przedstawicielstwa wszystkich stron zainteresowanych działaniem organizacji, to znaczy przez:
- Rady pracownicze, jako przedstawicielstwo pracowników
- Rady nadzorcze, jako przedstawicielstwo właścicieli wyposażenia organizacji
- Władze samorządowe lub państwowe, jako przedstawicielstwo społeczeństwa, w tym konsumentów i okolicznych mieszkańców.
Celem tak powołanego kierownictwa będzie coraz lepsze zaspokajanie potrzeb społecznych, w tym: klientów, pracowników i okolicznych mieszkańców, gdyż będzie ono od nich zależne.
Dążąc do realizacji tego celu, kierownictwa będą musiały zapewnić ciągłe doskonalenie działania i wyników kierowanej organizacji.
W kapitalizmie organizacje gospodarcze mają przede wszystkim maksymalizować zysk dla właścicieli lub realizować ich zachcianki, a tylko z konieczności, zgodnie z prawem, lub w swoim interesie, rozwiązywać problemy społeczne. Wykonawcami tej polityki są kierownictwa organizacji, powoływane przez właścicieli i całkowicie zależne od nich. To one tworzą warunki pracy i społeczne w miejscach pracy, w których pracownicy spędzają wielką część swojego życia. One decydują o wynagrodzeniach i zwolnieniach z pracy, kształtujące warunki życia pracowników i ich rodzin.
Dopóki losy kierownictw organizacji będą zależne wyłącznie od właścicieli, polityka społeczna i gospodarcza nie ulegnie istotnej zmianie.

5. Upoważnienie Rad Pracowniczych w organizacjach społecznych do kontroli i doradzania kierownictwu, w zakresie działań i wyników organizacji, w celu zapewnienia gospodarności i przestrzegania prawa.
Pozwoli to wykorzystać inicjatywy pracowników i zapewni społeczną kontrolę kierownictwa oraz będzie sprzyjać wzrostowi poczucia odpowiedzialności pracowników za efekty działania organizacji.

6. Tworzenie i rozwijanie dużych społecznych przedsiębiorstw rynkowych, w oparciu o wyżej opisane zasady podziału zysku i powoływania kierownictw organizacji, zdolnych do twórczej współpracy z placówkami naukowymi i do skutecznego działania na rynkach międzynarodowych.
W obecnym okresie globalizacji, takie przedsiębiorstwa mają największe szanse rozwoju, eksportu i zwiększania zatrudnienia, w celu zapewnienia pracy dla bezrobotnych, absolwentów i emigrantów pragnących powrócić do Polski oraz tworzenia etatowych, należycie opłacanych miejsc pracy.
Przedsiębiorstwa takie będą pilotażowym zalążkiem społecznej gospodarki rynkowej, przewidzianej w Art. 20 Konstytucji, a następnie jej głównymi elementami. Opis przykładu podobnego przedsiębiorstwa dostępny jest w Internecie, pod adresem: http://bcpw.bg.pw.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=2542 .
Jeżeli poprzestaniemy na rozwijaniu wyłącznie małych i średnich przedsiębiorstw, to nadal będziemy wyrobnikami zatrudniającymi tylko pracowników wykonawczych i ich nadzorców; podwykonawcami, zdanymi na łaskę i niełaskę dużych zagranicznych przedsiębiorstw. Nasza sytuacja gospodarcza nie ulegnie istotnym zmianom.

7. Już od 2008 roku przedstawiałem lewicy wizję Społecznej Gospodarki Rynkowej w opracowaniach: „Kierunki i cele działania lewicy, uzasadnienia oraz propozycje” oraz „Zestawienie intencji i działań lewicy”, które wysyłałem pocztą internetową do organizacji, redakcji i działaczy lewicowych oraz do uniwersyteckich katedr i instytutów politologii. Opracowania te powinny być dostępne w kierownictwach wymienionych organizacji i mogą wspomagać debatę na ten temat.

***Władysław Bujwid**, inżynier, działacz gospodarczy i społeczny*